

A
Szabadtéri Néprajzi Múzeum
**Kiállítás Üzemelési és Házvezetési
Kézikönyve**

„Skanzen – a hagyomány élménye!”

**3. kiadás
2009.
Szabó Zsuzsanna**

Készült a
Beamish - North of England Open Air Museum
használatú kiadványa alapján.

Tartalom (fejezetek)

1. Üdvözet
2. A kézikönyv használatáról
3. A Skanzen-élmény
4. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum rövid története és bemutatása
5. A műtárgyak védelme
6. Az interpretáció (élő múzeum) felépítése és működése
7. A kiállításőrök és interpretátorok öltözete
8. A látogatók tájékoztatása, panaszkezelés
9. Felső-Tiszavidék tájegység
10. Kisalföld tájegység
11. Alföldi mezőváros tájegység
12. Nagykunsági állattartó tanya
13. Nyugat-Dunántúl tájegység
14. Bakony, Balaton-felvidék tájegység
15. Dél-Dunántúl tájegység
16. Felföldi mezőváros tájegység
17. Skanzen Galéria
18. Néprajzi Látványtár
19. Játsszótér
20. Étkezési lehetőségek
21. Mellékhelyiségek, pelenkázó, orvosi szoba
22. Bejárat: Parkoló, Információs Iroda, Pénztár, WC-k, Csomagmegőrző, Múzeumi bolt, Resti
23. Nyitva tartás, árak
24. Oktatás
25. Fesztiválok a Skanzenben
26. Ügyeleti rendszer

27. Elveszett gyerek, elveszett vagyontárgy
28. Fogyatékkal élőkkel való bánásmód
29. Skanzen-Kártya
30. Vészhelyzet, a vészjelző gomb használata
31. Tűzjelzés és tűzoltó berendezések
32. Heti ügyeleti rendszer
33. Skanzen Örökség Program
34. Múzeumok Mindenkinek Program

1. Üdvözllet

Örömmel köszöntjük Önt munkatársaink körében, a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban!

A Szabadtéri Néprajzi Múzeumot, ismertebb nevén Skanzen azzal a céllal hozták létre, hogy kutassa, gyűjtse, megőrizze és közzétegye Magyarország falusi építészetének, lakáskultúrájának és életmódjának emlékeit a 18. század végétől a 20. század második harmadáig.

A bemutatás módja a következő: az eredeti származási helyükről áttelepített, illetve a másolatban megépített lakóházakat és közösségi épületeket jellegzetes településformáknak megfelelő elrendezésben, hiteles berendezéssel mutatjuk be. A megjelenítés alapja a porta, azaz a lakóházak a hozzájuk kapcsolódó udvarral, a gazdasági melléképületekkel és növényzettel együtt jelennek meg.

A múzeumi kiállítások megtekintését hol kiállításőrök, interpretátorok segítik, hol üvegfalas védelem teszi lehetővé.

A Skanzen kulturális kínálatát az ismeretátadás új módszerével kívánja még vonzóbbá tenni. A tájegységek portáin a látogatók nap mint nap házi- és házkörüli munkát láthatnak, vagy éppen kézműves tevékenységet folytató emberekkel találkozhatnak, akik a rájuk bízott épületet, udvart ismerik, s szívesen kalauzolják a vendégeket. Ez a frontszemélyzet, amelynek Ön is tagja, egyedi öltözetében, a 2007-es évadra elkészített új formaruhában bizonyára könnyen felismerhető és azonosítható lesz.

Fontos, hogy megjelenésével, viselkedésével és feladatai elvégzésével Ön is hozzájáruljon a múzeum magas szakmai színvonalának megőrzéséhez és értékőrző küldetésének teljesítéséhez.

Ez a kézikönyv segítséget kíván nyújtani annak megértéséhez, hogyan működik a múzeum, tájékoztatást ad a munkavégzés szabályairól, az Ön és mások egészségére, biztonságára való tekintettel.

A kiállítások szakmai – néprajzi - háttéranyaga a katalógusban és a folyamatosan készülő interpretációs kézikönyvekben olvasható.

Élményekben gazdag és sikeres munkát kívánunk Önnek!

A múzeum térképe

Felépült kiállítások:

II. Felföldi mezőváros te.

III. Felső-Tiszavidék te.

VI. Alföldi mezőváros te. (részben elkészült) és Nagykunsági állattartó tanya

VII. Dél-Dunántúl te.

VIII. Bakony, Balaton-felvidék te.

IX. Nyugat-Dunántúl te.

X. Kisalföld te.

Egyéb látogatói objektumok:

Bejárat épület: A mezőhegyesi vasútállomás másolata

Skanzen-Vasút

Skanzen Galéria

Néprajzi Látványtár

Csilléry Klára Oktató Központ

Skanzen-Amfiteátrum

Tervezett kiállítások és látogatói objektumok:

I-V. Észak-Magyarország te. (Skanzen Örökség Program - 2010)

Nyitott Muzeológiai Műhely (Skanzen Örökség Program - 2010)

VI. Alföldi mezőváros te. befejezése

Erdély te.

20. századi falu te.

2. A kézikönyv használatáról

Ez a dokumentum a múzeum állandó kiállításában, tájegységeiben való kiállításőri és interpretátori munka alapvető kézikönyve. Az Ön tulajdonában és használatában marad mindaddig, ameddig a Szabadtéri Néprajzi Múzeum alkalmazásában, illetve megbízásában dolgozik. A múzeumban való munkavégzés megkezdése előtt, kérjük, olvassa végig figyelmesen, különösen a biztonsági előírásokra és vészhelyzetekre vonatkozó részeket (30., 31.)

A kézikönyv kiemelten hasznos lehet, amennyiben áthelyezik Önt a múzeum új, eddig még Ön által nem ismert kiállítási területére, vagy ha nem állandó helyszínen, hanem váltóként dolgozik. Az 1-8., valamint a 17-31. fejezetek általános, valamennyi területen dolgozó munkatársakra vonatkozó információkat tartalmaznak. A 9-16. fejezetek az egyes tájegységek üzemelését írják le.

A Skanzen feladata

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum az ország központi szabadtéri gyűjteménye. Magyarország legjellegzetesebb tájainak népi építészetét, a falusi és mezővárosi társadalom különböző rétegeinek és csoportjainak lakáskultúráját, életmódját mutatja be többnyire eredeti épületekkel és tárgyakkal, hagyományos településtípusok keretében, a 18. század végétől a 20. század második harmadáig, tájegységekbe csoportosítva.

A Skanzen küldetése

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Magyarországon olyan társadalom kialakításában és erősítésében vállal szerepet, amely ismeri hazája etnikai, felekezeti és nyelvi tekintetben sokszínű hagyományait. Ezt azzal a céllal teszi, hogy az emberek kulturális identitásuk birtokában jól eligazodhassanak a globalizálódó világban és a társadalom nyitott, szélsőségektől mentes, toleráns, értékteremtő, a természeti és társadalmi környezetért, azok jövőjéért felelősséget érző tagjai lehessenek.

Alapelvek

Küldetésünket az alábbi alapelvek szem előtt tartásával kívánjuk megvalósítani:

- Múzeumi intézményként törekszünk meglévő integritásunk megőrzésére, amennyiben kutatjuk, gyűjtjük, megőrizzük, valamint közzé tesszük és a közönség számára értelmezzük a

magyar, illetve magyarországi népi építészet emlékeit, és lakáskultúrájának, életmódjának tárgyi emlékeit.

- Bemutatjuk a magyar falusi társadalom történetét, különös tekintettel a 18. század végétől a 20. század második harmadáig tartó időszakra.
- A hagyományok mai ember számára felhasználható elemeire hívjuk fel a figyelmet. Praktikus ismeretekkel és élményekkel gazdagítjuk, szórakoztatva tanítjuk látogatóinkat a történeti hitelesség megsértése nélkül.
- A látogatófogadás legmagasabb szintjének elérését tűzzük célul magunk elé.
- Pénzügyi stabilitásra és fenntartható fejlődésre törekszünk.
- Egymással szemben tiszteletet és méltóságot tanúsítunk, és az örömteli és biztonságos, az egyéni kezdeményezést bátorító munkakörnyezetet biztosítunk egymás számára, ahol a múzeumi küldetés megvalósulását minden egyes munkatárs saját ügyének és sikerének érzi.
- Széles társadalmi kapcsolatrendszer kialakítására törekszünk.
- Szem előtt tartjuk közvetlen környezetünket, és a Szentendre várossal való összehangolt, jó együttműködést.

- Munkánkat azon az úton folytatjuk tovább, hogy a Szabadtéri Néprajzi Múzeum továbbra is nemzetközileg elismert, fontos gyűjtemény és kulturális intézmény maradjon.

3. A Skanzen-élmény

A Skanzenben bemutatott népi kultúra, szorosabban a paraszti építészet, lakáskultúra és életmód értelmező közzététele alkalmas arra, hogy a társadalom szolgálatában álljon az alábbi szempontok szerint:

- felhívás és példamutatás kulturális örökségünk megóvására;
- kulturális identitás erősítése a globalizáció korában;
- ember és természet együttélése a hagyományos társadalomban: környezettudatos szemléletre és egészséges életmódra való nevelés (környezetgazdálkodás, természetes alapanyagok, kézműves technikák, a múzeum ökológiai környezete);
- a mindennapok tárgyi világának feltárása, szembesítés: a vizuális kultúra fejlesztése;
- korlátozott lehetőségekből származó paraszti lelemények: kreativitás fejlesztése;
- család és faluközösség – társadalmilag szentesített normák: összetartó közösségi értékek és az individualitás lehetőségei/korlátai;
- családi és mikroközösségi emlékezet felidézése, megőrzése;
- a szabadidő minőségi módon való eltöltése: szórakoztató ismeretszerzés.

4. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Skanzen) rövid története és bemutatása

A népi építészet iránti érdeklődés legmarkánsabban a 19. század utolsó harmadában egymás után rendezett expókon jelent meg (1873-as bécsi világkiállítás, 1885. évi budapesti országos kiállítás, 1896-ös millenniumi kiállítás), ahol először mutattak be berendezett falusi házakat, szobákat a nagyközönség számára. Az azóta eltelt mintegy másfélszáz év alatt főleg Észak-, Közép- és Kelet-Európában kialakult a népi építészeti emlékek megvédésének és bemutatásának alapvetően két módszere: az építmények áttelepítése szabadtéri múzeumokba, illetve az épületek helyben történő megőrzése, műemlékké nyilvánítása és bemutatása. Míg a legelső szabadtéri néprajzi múzeum, a stockholmi Skansen 1891-ben nyílt meg, Magyarországon ezt a múzeumtípust hosszas előkészítés vezette be. Az 1967-ben a Néprajzi Múzeum osztályaként alapított és 1972-ben önállóvá vált új múzeum Szabadtéri Néprajzi Múzeum néven végül 1974. május 31-én Szentendrén nyitotta meg kapuit a látogatók előtt a részlegesen elkészült Felső-Tiszavidék tájegységgel.

A központi szabadtéri gyűjtemény létrehívását elsősorban azzal indokolták, hogy a népi műemlékek többségének helyben megtartása a város- és községrendezések, a benne lakók igénye és a fenntartás magas rezsiköltsége miatt nem biztosítható. Célszerű ezért ezeket az objektumokat – az Európában sok helyt már kialakult gyakorlat szerint – egy helyen, egy idegenforgalmi centrumban összegyűjteni, és szabadtéri néprajzi gyűjteményben (skanzen) bemutatni.

Az építési módszer az áttelepítés, amelynek menete a következő: előzetes tudományos koncepció alapján az épületeket kiválasztják, alapos tudományos vizsgálatnak vetik alá, lebontják, dokumentációt

készítenek róla, átszállítják a múzeumba, ahol aztán részletes néprajzi és műszaki terv (újraépítési javaslat), valamint gondos restaurálás után, berendezési és hasznosítási terv alapján újra felépítik, berendezik, majd folyamatosan gondoskodnak állagának megőrzéséről.

Az Skanzenbe áttelepített és még áttelepítendő építmények (összesen mintegy 400-450) elsősorban az egyes tájakra és társadalmi rétegekre jellemző műemléki jelentőségű lakóházak, gazdasági épületek (pajta, istálló, kamra, ólak), szakrális építmények (templom, harangláb, temető, kálvária) és ipari objektumok (malmok, kisipari műhelyek), melyek összesen kilenc épületcsoportban (tájegységben) épülnek fel. Ezek a következők: Felső-Tiszavidék; Kisalföld; Alföld; Nyugat-Dunántúl; Bakony, Balaton-felvidék; Dél-Dunántúl; Közép-Tiszavidék; Felföldi mezőváros, Észak-Magyarország. Az egyes csoportok jellegzetes településformákat mutatnak be, az objektumok csoporton belüli elhelyezkedése pedig hűen jeleníti meg a parasztporta hagyományos rendjét és a faluképet.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum gyűjtőköre kiterjed a magyar falusi és mezővárosi népi építészet, a lakáskultúra, a kézműipar, gazdálkodás és életmód anyagára, valamint az ehhez kapcsolódó néprajzi és szellemi emlékekre. Gyűjtőterülete az egész magyar nyelvterület.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatói:

Dr. Hoffmann Tamás (1967-1975)

Dr. Kurucz Albert (1975-1986)

Dr. Füzes Endre (1986-1995)

Dr. Cseri Miklós (1996-)

Adatok, fejlesztések, eredmények

Alapítás	1967-ben alapítva a Néprajzi Múzeum osztályaként 1972-től önálló országos nemzeti közgyűjtemény
Megépült tájegységek és létesítmények	Felső-Tiszavidék tájegység (1974) Kisalföld tájegység (1987) Nyugat-Dunántúl tájegység (1993) Bakony, Balaton-Felvidék tájegység (2000) Játszótér (2000) Alföldi Mezőváros (építés alatt) Szabadtéri színpad (2002) Új iroda-, kiszolgáló-és raktárépület (1. szakaszban 1998 és 2001 között 4.800 nm épült meg, 2. szakaszban 2002-2003 között 3.800 nm épült meg) Dél-Dunántúl tájegység (2005) Felföldi mezőváros tájegység (2006) Új bejárati épület (vasútállomás) (2009) Skanzen-Vasút (2009)
Tárgy-és fotóanyag	közel 60.000 tárgy a kiállításokban és a raktárakban közel 10.000 építészeti felmérés 100.000-nél több oldalnyi írásos feljegyzés 120.000 fekete-fehér és színes fotó
Terveink	9+2 tájegység, közel 420 építmény
A múzeum területe 60 hektár	
Látogatók	200.000 látogató évente
Munkatársak	Téli időszakban 130 fő Nyitva tartási időszakban 200 fő
Kiadványok	Skanzen Hírlap – évente 4-szer (2008-tól) TÉKA - információs és ismeretterjesztő kiadvány évente 2-szer (2008-ig) Ház és Ember - a múzeum évkönyve Múzeumi katalógus 3 nyelven

Konferencia kötetek 2 évente
Skanzen - Szabadtéri Néprajzi Múzeum képes album
Műhelyek, mesterségek sorozat 1. szám (Tímárok) 2 nyelven
Múzeumpedagógia kiadványok
Mesélő tájak - videofilm 3 nyelven

Elismerések	Schumacher nemzetközi díj - kiemelkedő skanzenek kapják (1978) Pest megyei közművelődési díj (1999) Szentendre város Pro Urbe díj - Dr. Cseri Miklós főigazgató és a múzeum közösen kapta (1999) Év Múzeuma 2000-ben (2001) Látogatóbarát Múzeum díj (2003) Múzeumpedagógiai nívódíj (2003) Prima Primissima Díj (2005) Múzeumpedagógiai nívódíj (2006) Szentendre város díszpolgára – dr. Cseri Miklós főigazgató (2008)
-------------	---

A múzeum által szervezett nagy konferenciák	Arbeitskreis für Hausforschung (1996) Mulinológiai világkonferencia (1997) Magyar Néprajzi Társaság Vándorgyűlése : Paraszti múlt és jelen az ezredfordulón (2000) Népi építészeti konferencia 2 évente, ennek keretében Régészeti konferencia (2001) Európai Szabadtéri Múzeumok Szövetségének 20. Kongresszusa (2001) Erdély népi építészete (Tusnád, 1999) Békési népi építészeti tanácskozás két évente
---	--

A Skanzen gyűjteményei

Épületgyűjtemény

Az SZNM telepítési tervében szereplő - a múzeum tulajdonát képező lakó-, gazdasági-, és közösségi épületek. Nyilvántartásuk az ÉPÜLETDOKUMENTÁCIÓ gyűjteményben történik.

Műtárggyűjtemény

Az SZNM tulajdonában lévő muzeális tárgyak gyűjteménye.

A műtárgyak számítógépes nyilvántartása 1990-től a TEXTAR adatbázis kezelő segítségével történt. A gyűjtemények nyilvántartása 2003 óta az ARIADNE/EMIR adatbázis kezelőben történik. 2006-ban a nyilvántartott, leltározott műtárgyak száma 52.685 db.

Adattári gyűjtemények

Magyar Népi Építészeti Archívum, ADATTÁR (MNÉA-A)

Népi építészeti felmérések, néprajzi, történeti adatgyűjtések, a múzeumban őrzött tárgyakhoz kapcsolódó feljegyzések, a múzeum tudományos gyűjtő- és feldolgozó tevékenységének dokumentumai. 2007. március 1-jén 4.388 leltározott tételt számlált.

Magyar Népi Építészeti Archívum, TÖRTÉNETI ADATTÁR (MNÉA-T)

Történeti értékű írott, nyomtatott képelemek gyűjteménye. 2007. március 1-jén 4.825 leltározott tételt számlált.

Magyar Népi Építészeti Archívum, ÉPÜLETDOKUMENTÁCIÓ (MNÉA-E)

Az SZNM telepítési tervében szereplő épületek és építmények

néprajzi-, történeti és építészeti dokumentációja. A dokumentumok számozása az Épületjegyzék számozása szerint történik.

2007. március 1-jén 340 leltározott tételt számlált.

Magyar népi építészeti Archívum, FOTÓNEGATÍV GYŰJTEMÉNY (MNÉA-F)

A népi építkezés, település, lakásberendezés, életmód témakörében készített fotódokumentáció a múzeum tevékenységi körébe tartozó objektumokról, valamint a múzeumi tudományos kutatásokkal kapcsolatban készített felvételeket tartalmazza.

2007. március 1-jén 76.431 leltározott tételt számlált.

Magyar Népi Építészeti Archívum, DIAPOZITÍV GYŰJTEMÉNY (MNÉA-D)

2007. március 1-jén 18.739 leltározott tételt számlált.

Magyar Népi Építészeti Gyűjtemény, ADATTÁR (MNÉGY-A)

Dr. Vargha László hagyatékából képzett külön gyűjtemény.

2007. március 1-jén 2.597 leltározott tételt számlált.

Magyar Népi Építészeti Gyűjtemény, FOTÓNEGATÍV GYŰJTEMÉNY (MNÉGY-F)

2007. március 1-jén 17.663 leltározott tételt számlált.

Magyar Népi Építészeti Gyűjtemény, DIAPOZITÍV GYŰJTEMÉNY (MNÉGY-D)

2007. március 1-jén 3.914 leltározott tételt számlált.

Könyvtár

A könyvtár állomány nagysága: cca. 15.000 db könyv.

A Könyvtár állománya a SZIRÉN adatbázis kezelő segítségével számítógépen feldolgozott, s a **sziren.com** internetes portálon tájékozódhat állományunkról. Éves gyarapodásunk kb. 600 kötet/év, melynek nagyobb részét csere-partnereinktől kapjuk meg.

A könyvtár által készített bibliográfiák:

1. Téka: A Szabadtéri Néprajzi Múzeum időszaki kiadványa. 1972-1998.
2. Ház és ember 1-10. számainak bibliográfiája,
3. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum kiadványainak bibliográfiája.

Közművelődési Archívum

A Múzeum rendezvényeinek, múzeumpedagógiai tevékenységének dokumentációja. Feldolgozása, leltározása jelenleg folyik.

Gyűjteményeink hozzáférhetősége

A gyűjtemények a múzeum Igazgatási épületében található, ahol számítógéppel felszerelt kutatóhelyek állnak az érdeklődők rendelkezésére.

A gyűjtemények, adattárak, archívumok és a könyvtár hétköznapi 8 és 14 óra között történő megtekintését a Tudományos Igazgatóság Nyilvántartási Osztályán, Busai Imrénénél (Tel.: 26/502-534) lehet kérni. Időpont egyeztetése szükséges!

A múzeumi gyűjteményeiben kutatni csak főigazgatói engedéllyel lehet! Érdeklődés: Főigazgatói Titkárság (Tel. 26/502-501, 502-550)

Honlap

A múzeum gyűjteményeiről, kiállításairól, működéséről, szolgáltatásairól, programjairól a www.skanzen.hu című honlapon lehet tájékozódni!

5. A műtárgyak védelme

A szabadtéri múzeumok nyitott rendszerű kiállításai a legintenzívebb környezeti hatásoknak vannak kitéve. E jelentős kockázati tényezők mellett a műtárgyak sérüléseinek sokasága a helytelen vagy meggondolatlan bánásmód miatt következik be. Mindennapi tevékenységük kapcsán szükséges a **műtárgyvédelmi szemlélet** kialakítása a teremőrök és takarítók között, mellyel hasznos segítői lehetnek a megelőző konzerválásnak.

Az Ön elsődleges feladatai közé tartozik, hogy gondoskodjon a szolgálati helyén lévő műtárgyi környezet tisztántartásáról. Ezt a feladatot úgy kell ellátnia, hogy nyitvatartási időben a látogatók figyelmére és kérdéseire is számíthat munkavégzés közben. Kérjük, fokozottan ügyeljen arra, hogy egyes műtárgyak nagyon törékenyek, mások különleges bánásmódot, egyedi tisztítást igényelnek, és vannak olyanok is, amelyeket egyáltalán nem szabad elmozdítani a helyükről. A legnagyobb veszélyt a víz jelenti a műtárgyakra, amely az épület károsodásával (falak vizesedése, beázás), vagy a nem megfelelően végzett takarítás alkalmával kerülhet kapcsolatba a műtárggyal.

A műtárgyakat a **főrestaurátor** (Gombás Ágnes 26/502-545) útmutatása szerint kell gondozni, se kevesebb, se több tisztítást nem szabad végezni. A kiállítások takarítása és őrzése alatt a következő műtárgyvédelmi szabályok érvényesek:

- Az épületen belül szűrőkkel felszerelt porszívóval, lehetőleg seprű mellőzésével kell takarítani. A porzsákokat rendszeresen üríteni, a szűrőket tisztítani és cserélni kell. Ügyelni kell rá, hogy

fertőzések már korábban használt porszívókkal ne terjedjenek az éppen takarítandó területekre.

- A műtárgyak portalanítását pamuttörölővel, és semmilyen esetben sem nedves ruhával végezzük! Tudomásul kell venni, hogy minden tisztítás visszafordíthatatlan folyamat, ami ha rosszul végzik, károsíthatja, vagy elpusztíthatja a műtárgyat.
- A földpadlós házak változó páratartalma nagy veszélyforrást jelent a műtárgyakra, ezért kerüljük a locsolást, különösen a bútorok közelében, mert a tárgyak védőbevonatát megtámadhatja!
- Nagy körültekintéssel kell végezni a házak tapasztását, hogy semmiképp ne kerüljön vizes agyag a műtárgyakra! Ne nyomjuk a bútorokat közvetlen a nedves fal mellé!
- A padló nedves tisztítása komoly problémákat okozhat a helyiség páratartalmában és a bútorok lábainak kopásában, nagy gondossággal kell végezni, sőt jobb teljes mértékben mellőzni. Indokolt esetben a padlótisztításnál egy jól kicsavart nedves ruhát lehet alkalmazni.
- Napos tiszta időben gondoskodni kell a lakóházak rendszeres szellőztetéséről!
- Takarítás során fertőző vagy ragadó szennyeződésektől mentes ruhát viseljünk, a gyűrűket, karkötőket és egyéb olyan ékszereket, melyek kárt okozhatnak a tárgyakban, el kell távolítani!
- Tilos a műtárgyakat saját célra felhasználni (pl. rajtuk ülni, feküdni, enni és bennük élelmiszert tárolni)!

A műtárgyrongálódás miatt mellőzük a szőnyegek, ágytakarók, asztalterítők mechanikus kirázását! Kerüljük a tárgyak felesleges

érintését, mozgatását! Ha ez mégis szükséges, a következő műtárgymozgatási szabályok érvényesek:

- Ablaktisztításkor a függönyöket lehetőleg szakrestaurátor segítségével kell eltávolítani az ablakról, majd tiszta papírra fektetve tárolni a visszahelyezésig!
- Kerámia-, üveg- és fémedényeket ne fogjunk meg a nyakuknál, a fülnél, mert leválhatnak az egyes darabok az esetleges ragasztás, kiegészítés és forrasztás mentén!
- Nagyobb, több mobil részből álló tárgyat ne húzzunk a földön, hanem a mobil részeket rögzítve emeljük fel, úgy szállítsuk!
- A tárgyak emelését, forgatását két kézzel kell végezni, a nagy tárgyak mozgatásához két vagy több ember szükséges!

Fokozottan ügyelni kell arra, hogy a műtárgyak a muzeológiai koncepcióban meghatározott helyükre mindenkor pontosan visszakerüljenek. Az eligazodásban segít a minden objektumban, többnyire azonos helyen (pl. szobai asztalfiókban) található műtárgyjegyzék és fotódokumentáció.

A kiállításokban rendszeresen vizsgálni kell a kártevőkre, vagy bármifajta fizikai és kémiai károsodásra utaló nyomokat. A teremőrök napi feladataik elvégzése során megfigyeléseikkel időben jelezhetik a rágcsálók megjelenését, illetve rongálásait, a textilek és bőrtárgyak penészesedését és a fatárgyak újrafertőződését a furatliszt megjelenése alapján. Nagy elővigyázatosságot kell tanúsítani, hogy kártevőket ne jutassunk a kiállításba friss vagy száraz virágokkal, karácsonyfákkal stb.

Beázik, leesik, összetörik valami...

A szabadtéri kiállítás jellegében magában hordozza épületek és műtárgyak megkárosodásának lehetőségét, amennyiben azok a természetnek és az időjárás viszontagságainak vannak kitéve. Balesetek történhetnek emberi okokból is, látogató vagy múzeumi munkatárs vétségéből egyaránt.

Amennyiben beázást, törött tárgyat vagy egyéb rendellenes állapotot észlel, kérjük, **ne essék pánikba**, hanem a következők szerint járjon el:

- Semmihez ne fogjon hozzá egyedül, hanem vegye fel a kapcsolatot a vezető kiállításőrrel, távollétében használja a vészjelző gombot, és a biztonsági őrségen keresztül értesítse a kiállításgazdát (Gáspár Mihály, tel.: 26/502-504) vagy a frontszemélyzeti koordinátort (Maucha Katalin, tel.: 26/502-516)!
- Amennyiben szükséges, ürítse ki az érintett területet a kiürítési terv szerint (lásd később)!
- Amennyiben feltételezhető, hogy csőrepedés történt, kapcsolja ki az elektromos áramot, hogy ne kerülhessen víz az áram közelébe!
- Ne kezdjen el bármilyen megvizesedett tárgyat, anyagot (papírt, textíliát) tűz közelében szárítani! Ez a restaurátorok feladata.
- Törölje fel a nedvességet, seperjen össze, de vizsgálja meg előbb, mi az, amit eltakarít!
- Bizonyosodjon meg a felől, hogy a terület biztonságos, mielőtt a látogatókat újra a területre engedi!

Sürgősségi felszerelés

2 sürgősségi beavatkozó felszerelés van, amelyet beázás/árvíz esetén a műtárgyak kimentésére lehet használni. Az egyik a X. tájegységben (Szent Anna Kápolna), a másik a Felföldi mezőváros tájegységben (Mádi kereskedőház) található. Ezeket az eszközöket **kizárólag sürgősségi beavatkozásra** lehet használni, a mindennapi takarításhoz nem. További információk a katasztrófa-tervben olvashatók, amely kiállításóri pihenőhelyiségben olvashatók.

Biztonság

Vesse emlékezetébe, hogy a látogató mindenhová megpróbál bemenni. Ezért fontos, hogy azokat a helyiségeket, szekrényeket tartsa zárva, amelyek nem látogatói hozzáférésre vannak.

Tilos a látogatóval arról beszélni, milyen biztonsági rendszer működik a múzeumban. Hivatkozzon arra, hogy az alkalmazottaknak tilos bárkivel is beszélniük biztonsági kérdésekről, e szabály megszegéséért azonnali elbocsátás jár.

A kiállítások elő- és utószezonban kisebb kiállításóri létszámmal üzemelnek. Ilyenkor tehát nagyobb a múzeum jobban ki van téve szándékos károkozás kockázatának. Kérjük, ezekben az időszakokban fokozottabban ellenőrizze a szolgálati helyét környező problémás, csupán üvegfalas védelemmel ellátott területeket, objektumokat.

6. Az interpretáció (élő múzeum) felépítése és működése, személyi háttere

ÚJ! 2008. december 23-tól új Szervezeti és Működési Szabályzata van a múzeumnak! Legfontosabb változás a kiállítás-üzemelés szempontjából: a kiállításgazda munkakör (Gáspár Mihály) a Tudományos igazgatóságra került. A vele való kommunikáció a Kreatív osztályon keresztül (Maucha Katalin) történik.

Üzemeltetési és ismeretátadási igazgató: Szabó Zsuzsanna

- **Kreatív osztályvezető:** Felföldi Barnabás

Az interpretátorok, kiállításőrök felelőse (beosztás, ruha, személyi ügyek): Maucha Katalin

Az állattartó tanya felelőse, zoopedagógus: Berényi Ágnes

Az élő múzeum program jelmeztár vezetője: Ék Erzsébet

Az élő múzeum program látványtervezője: Szakács Nikoletta

- **Múzeumpedagógiai osztályvezető:** Csesznák Éva
- **Karbantartási osztályvezető:** Felpéczi Zsuzsanna
- **Gondnoksági osztályvezető:** Jakab Lászlóné

Interpretátorok (15 fő):

Bereczki Sára (Őcsényi lakóház: népművészet) – **VII. te. vezetője**

Brczáné Bíró Zsuzsa (Tállya: csipkeverés, díszes textíliák)

Ék Erzsébet (Jánossomorjai szövőszoba, Skanzen Galéria)

Silaghi Angelica (Ásványrárói lakóház: térszotyúrás)

Gembela József (Harkai lakóház: gyertyaöntés)

Ilyés Gyula (Nyirádi vízimalom: malmok)

Kónya Katalin (váltó: Nagykőrösi kékfestőműhely - bajai tímárműhely, Kondorfa, Öcsény)

Pabeschitz Imre (váltó: vízimalom, gyertyamártó, Tanya)

Szabó Ferencné (Kondorfai iskola: iskolák, tanítók)

Szakács Nikolett (Jánossomorjai szövőszoba, Skanzen Galéria)

Szigeti Ildikó (Kispaládi lakóház: fonás, szövés, kendermunkák)

Szili Jánosné (váltó: Nyirád, Ásványráró, Kispalád)

Varga Ferencné (Nyirádi lakóház: mosás)

Szinnai Zoltán (szántóföldi munkák, Tanya)

Kozta Zoltán (Nagykőrösi kékfestőműhely - bajai tímárműhely) – **VI. tájegység vezetője**

Kiállításőrök (29 fő):

Ádám Istvánné (Hajdúbagos)

Balázs Simonné (váltó, II.te: Hejce, Tokaj+Erdőbénye, Mádi kereskedőház)

Csákó Ferencné (Hejce)

Csákó Imréné (Baglad) - **IX. te. Vezetője**

Csenki Lászlóné (Drávacsehi)

Devescovi Józsefné (Gyöngyösi polgárház)

Dombai Lajos (Tokaj és Erdőbénye)

Dukay Barnabás (váltó, III.te: Mánd, Mándok, Uszka) – **III. te. vezetője**

Dusa Jánosné (Und és Táp)

Holba Mihály (Szentgál)

Holba Mihályné (Kádárta)

Ilyés Gyuláné (óbudavári templom) – **VIII. te. vezetője**

Jelinek Mária Katalin (Uszka)

Jenei Endre (váltó, VII.: Fadd, Hidas, Drávacsehi)

Karáth Józsefné (váltó, VIII.-IX.: Kádárta, Óbudavár, Baglad/Szalafő)
Kecskés Gyuláné (váltó: X., VIII.: Szt. Anna káp., Und+Táp, Szentgál)

Kovács Gáborné (mádi kereskedőház) – **II. te. vezetője**

Kovács Jenő (váltó: Dusnok, Sükösd, Hajdúbagos)

Ligetvári Istvánné (Gyöngyösi iparosház)

Maczó Imréné (Fadd)

Magyar Béláné (Szt. Anna kápolna) – **X. te. vezetője**

Orosz József (Mándok)

Pabeschitz Imréné (Hidas)

Pákozdi Lászlóné (váltó, IX.: Baglad, Szalafő)

Retezi Lászlóné (Mádi kapásház)

Sári Katalin (Szalafő)

Szabadfi Lászlóné (Sükösd)

Tillinger Péter (Mánd)

Tóth Pálné (váltó, II. te.: gyöngy. polgárh, gy. iparosház, mádi kapásh.)

Állatgondozók (2 fő):

Balga János

Surányi Károly

A. Napi általános munkarend

A napi munkaidő tartama kiállításőrök és interpretátorok számára: 8.40 órától 17.10 óráig. Aki félállásban dolgozik, szintén napi 8,5 órában dolgozik, csak fele annyi munkanapon. Fesztiválokon, kiemelt rendezvényeken túlmunka rendelhető el.

Vannak olyan tevékenységek, amelyek a színpalak mögött zajlanak, mégis rendszeres elvégzésük a múzeum gördülékeny üzemelésének alapját jelentik. Fontos, hogy részt vegyen a következő feladatokban:

a) Nyitás (napi)

Minden **kedden** (esetenként pénteken is) reggel 8.30 órakor tájegységfelelősöknek rövid eligazítás az Igazgatási Épület aulájában. Az érkező munkatársak a főportán a beléptető kártyájukkal regisztrálják magukat (3 BE- gomb). A tájegységfelelős kiállításőrök/informátorok felveszik a kulcsokat és a vészjelző gombot a főportán.

Új! Az új bejárati épületben a frontszemélyzet számára ruharaktárt alakítottunk ki. Itt egy névre szóló fahajló lesz minden kiállításőrnek és interpretátornak, aminek tartalmát rendszeresen ellenőrizni kell.

A jelenléti íven munkafelvétel személyes regisztrálása a tájegységfelelősönél történik. Más helyett aláírni TILOS!

Szolgálati hely elfoglalása.

Átöltözés a kiállításőri pihenőben.

Házak kinyitása **9.00** órakor. A tájegységfelelősök gondoskodnak az üvegfal-as védelemmel ellátott épületek kinyitásáról.

Minden reggel **9.00** órakor a tájegységfelelősök a részleg kiállításőreit és interpretátorait eligazítják. A napi takarítás előtt a műtárgy- és

demonstrációs eszközállomány, valamint az épület belső és külső szemrevételezése. Esetleges rendellenességek rögzítése a házfűzetben, felelősök értesítése.

b) Zárás (napi)

Közvetlenül zárás előtt a műtárgy- és demonstrációs eszközállomány, valamint az épület belső és külső szemrevételezése. Esetleges rendellenességek rögzítése a házfűzetben, felelősök értesítése.

Házak bezárása **17.00** órakor. A tájegységfelelősök gondoskodnak az üvegfalal védelemmel ellátott épületek kinyitásáról.

Átöltözés.

Kulcsok leadása a tájegységfelelősnél.

Tájegységfelelős portán leadja a kulcskazettát és a vészjelző gombot.

A munkabeszüntetés személyes regisztrációja a főportán, a beléptető kártyával (3 KI- gomb).

c) Ebédszünet (30 perc/nap)

Fordítható étkezésre, egészségügyi szünetre, a kijelölt helyeken történő dohányzásra. A kiállítást erre az időre be kell zárni, és az ajtóra a rövid távollétet jelző (*Azonnal jövök!/ Soon I will be back!*) kétnyelvű táblát kell kihelyezni. Az ebédszünet rendjét a tájegységfelelős határozza meg, egy időben nem lehet valamennyi kiállítási objektum zárva. Az ebédszünet idejére a ház kulcsát a tájegységfelelősnek kell leadni. (Erre az 5-10 perces egészségügyi szünet esetén nincs szükség.) Fesztiválokön extra kiállításőr-váltók gondoskodnak arról, hogy a házak folyamatosan nyitva legyenek, és a kollégák az egészségügyi és ebédszünetet igénybe tudják venni.

B. Havi beosztás

A kiállításőrök és interpretátorok egyénre szabottan, egy hónapra szóló beosztást kapnak arról, mely napokon kell jönniük dolgozni. A munkahét – hétfőre eső ünnepnapok és az érettségi szünet hétfője kivételével – keddtől vasárnapig tart. Ezen az időszakon belül kell ledolgozni mindenkinek a hivatalos havi munkanapot. Minden munkatárs havi egy szabad hétvégét kap, szabadnapjait teljes egészében, éves szabadságát 75%-ban a koordinátor határozza meg. Minden hónap 15-éig lehet a következő hónapra pihenőnap-igényeket megjelölni. A nyitvatartási időben három napnál hosszabb, összefüggő szabadságot nem lehet kivenni, csak kivételes esetben, főigazgatói engedéllyel. A koordinátor a beosztás összeállításakor **elsősorban a múzeumi igényeit kell, hogy szem előtt tartsa**. Szabadnap és szabadság kizárólag a múzeum alkalmazásában dolgozó munkatársaknak jár, a szolgáltatási szerződés keretében dolgozó munkatársaknak nem.

Hiányzás, betegség

Akinek a hiányzást jelezni kell: Maucha Katalin (tel.: 26/502-516).

C. Személyes higiénia

Mivel munkája során a látogatókkal kerül kapcsolatba, fontos, hogy külső megjelenése mindenkor **ápol**t legyen. Az ápolt megjelenés a következőt jelenti: tiszta, rendszeresen váltott öltözet/formaruha, gondozott frizura, rendezett fogazat, testszagok elleni védekezés. A múzeumi kiállításban bemutatott kor hitelességének a megőrzéséért szolgálati időben kerülendő az erős illatszerek, a smink és az ékszerek használata, különösen a korhű jelmezt viselő **interpretátorok**

esetében. Itt a mai, korhűvé semmiképpen nem alakítható hajviseletet alkalmas fejfedővel kell eltakarni.

D. Kézikönyvek

A munkavégzéshez rendelkezésre álló háttér-információk a következő kézikönyvekben találhatóak: Kiállítás Üzemelési és Házvezetési Kézikönyv, Interpretációs Kézikönyv. **Valamennyi belső használatú kiadvány a múzeum tulajdona, tehát csak arra az időre lehet Önnél, ameddig a múzeumban dolgozik.**

E. Munkaköri leírás

A kiállításőrök egységes, az interpretátorok személyre szabott munkaköri leírást kapnak.

F. Javaslatok könyve

Ez az űrlap-összesítő a jelmezraktárban található, olyan javaslatait, ötleteit írhatja bele, amelyek megvalósítása Ön szerint az interpretáció és az élő múzeum javára válnának. A javaslatokat háromhavonta elemezzük és megválaszoljuk.

G. Szerződésesek, külső kivitelezők, beszállítók

(Ide tartoznak pl. a nagyberuházások kivitelezői, információs és biztonsági rendszer kivitelezője, rendezvényes közreműködők, áruszállítók, közüzemi szolgáltatók, catering, külső karbantartók, gyakornokok, megrendelő partnerek)

A múzeum területén külső személy, szerződéses partner **önállóan csak főigazgatói engedéllyel végezhet munkát.**

Ha a fent felsoroltak közül bárki **múzeumi munkatárs kíséréte nélkül nyitvatartási időben** be kíván menni a kiállítási területre (házba, melléképületbe), a következő eljárást kell követni:

- Kérje, hogy **azonosítsa magát!** (Vendégkártya/ideiglenes benntartózkodási engedély mindenkinél kell, hogy legyen. Megbízói szerződés, belső információ felmutatása nem elegendő! Ha nincs az illetőnél kártya, kérjük, irányítsa vissza a portára, a biztonsági őrséghez!)
- **Udvariasan** érdeklődjön, milyen célból kíván a kiállítási területre lépni (hová és mennyi időre)!
- Ezután tájékoztassa a vezető kiállításőrt! (amennyiben a kiállításőrnek bármilyen kétsége van, vészjelző gombjával értesítse a biztonságiakat!)
- **Sose engedjen** külső személyt egyedül, múzeumi munkatárs felügyelete nélkül a kiállítási területen/kiállításban dolgozni, ha erre nem kap külön főigazgatói utasítást.
- **Sose adjon** múzeumi felszerelést (takarító eszközt, szerszámot, gépet) külső személynek, ha erre nem kap külön főigazgatói vagy gazdasági igazgatói utasítást.
- **Sose engedje**, hogy külső személy a műtárgyakhoz nyúljon, azokat bármilyen célból elmozdítsa!

H. Múzeumi munkaeszközök, gépek és demonstrációs eszközök kölcsönzése

A múzeum csak kivételes esetben kölcsönzi eszközeit, gépeit külső partnerek számára. Ilyenkor mindenkor a gazdasági igazgató írásos engedélye, és annak felmutatása szükséges, nagy értékű gépek, eszközök esetében még akkor is, ha a használat a múzeum területén történik!

7. A kiállításőrök és interpretátorok öltözete

Az élő múzeumi koncepció egyik célkitűzése, hogy a kiállítások hatását és értelmezhetőségét, a megjelenített korral való azonosulást azáltal is támogassa, hogy a kiállítási területen, a műtárgyak közvetlen környezetében tevékenykedő interpretátorok korhű, rekonstruált öltözetben jelenjenek meg. Az öltözet típusok kiválasztását (szabásvonal és anyag tekintetében) a Néprajzi Múzeum Fotótárában végzett kutatás előzte meg.

Az élő múzeumi koncepció fontosnak tartja, hogy a frontszemélyzet is egységes öltözetben jelenjék meg a látogatók előtt. Így a kiállításőrök, pénztárosok és az informátor újonnan tervezett, stilizált munkaruhában, a múzeumhoz való odatartozást kifejező ruhadarabokat vagy együtteseket viselve végzik tevékenységüket.

Alsóruházatról és lábbeliről a munkatársaknak maguknak kell gondoskodni Ék Erzsébet, a múzeum jelmeztervezője javaslata alapján:

Felsőruha a kiállításőri formaruhához:

NŐK: fehér vagy nyers színű, egyszerű, kerek kivágású rövid vagy hosszú ujjú pamut póló-blúz, vagy vászon parasztblúz.

FÉRFIAK: fehér vagy nyersszínű paraszting.

Lábbeli valamennyi: fekete vagy sötétbarna színű, alacsony, tömör sarkú, fűzős vagy bebújós, esetleg belső oldalon cipzáras félcipő/magasszárú cipő/csizma, nyári időszakban nőknek lehet még elől pántos, ú.n. karakter cipő. Edzőcipő, strandpapucs, vagy mai divatcipő viselete nem megengedett!

(Át- és visszaöltözésre a tájegységi kiállításóri pihenőkben van lehetőség.) A műszak leteltével a ruhákat a kiállításóri pihenőkben kell elhelyezni. A kabátok és mellények tisztítását a múzeum végzi, a többi formaruhát a használója.

8. A látogatók tájékoztatása, panaszkezelés

A Skanzen eltér attól az általános múzeumi gyakorlattól, mely értelmében a kiállítás őrzésével megbízott munkatársaknak tilos a kiállításra vonatkozóan szakmai információkat adniuk. A szabadtéri múzeumokban, a valóságot megjelenítő, sajátos térélményből eredően a kiállításban tartózkodó frontszemélyzet akarva-akaratlanul a kiállítási miliő része, ezért a látogató könnyen a bemutatott világ hiteles hírnökét látja benne. Mivel a klasszikus szabadtéri kiállításokban írásos információt, vagy audio-vizuális eszközt nemigen alkalmaznak, a szóbeli közlés a tájékoztatás legkézenfekvőbb módja. Ez a tájékoztatás költség-hatékony is, amennyiben a kötelező őrzési feladatot ellátó személyzet kész és képes a feladat korrekt és színvonalas ellátására.

Ezért van kiemelkedő jelentősége a frontszemélyzet képzésének. A **látogatói tájékoztatás alapelvei** a múzeumban a következők:

A kiállításokkal kapcsolatban

1. A kiállításokra vonatkozóan **csak** a múzeum által biztosított vagy megjelölt forrásokból szerzett, illetve a múzeum munkatársaitól (muzeológusok, múzeumpedagógusok) kapott információkat lehet továbbadni.
2. A múzeum által az interpretátoroknak biztosított szakmai dokumentumokból (házleírások, sárga könyvek) szükséges szezonkezdés előtt felkészülni, és a szerzett ismereteket ajánlatos időről időre feleleveníteni.

3. Amennyiben az interpretátor rendelkezik vonatkozó személyes emlék-, illetve élményanyaggal, az kizárólag magára a közlőre vonatkoztatva, nem pedig általános igazságként idézhető fel. (pl. *A mi falunkban 1950-ben csépléskor ezt és ezt csinálták, nem pedig a cséplés a következőképpen folyt:...*)
4. Ha a látogató olyasmit kérdez, amire az interpretátor nem tudja a feleletet, nem szégyen! Semmiképpen ne próbáljon meg saját kútfőből kitalálni valamit, hanem felelje azt, hogy a kérdésre sajnos nem tud válaszolni. Ajánlja a látogató szíves figyelmébe a múzeum munkatársait – leginkább a tudományos igazgatót -, a Skanzen kiadványait és honlapját.

A múzeum üzemelésével kapcsolatban

1. A frontszemélyzetnek tilos megosztani a látogatóval bármilyen belső információt, illetve olyan információkat, amelyek nem hivatalos úton (szóbeszéd) jutottak a birtokába.
2. A frontszemélyzet nem zavarhatja a látogatót a kiállítás befogadásának élményében a kiállításhoz nem kapcsolódó olyan közlésekkel, amelyekre nem kérték fel.
3. A frontszemélyzet semmiképpen nem kritizálhatja a látogató előtt a múzeum - számára esetlegesen nem tetsző – intézkedéseit.
4. A frontszemélyzet nem tehet mások világnézetére, politikai elkötelezettségére, etnikai hovatartozására, nemi identitására, külső megjelenésére utaló, netán azt sértő megjegyzéseket.

Panaszkezelés

Látogatói panasz esetén a frontszemélyzet a **korrekt és udvarias tájékoztatáson** kívül nem kezdhet el vitatkozni a látogatóval. Az ügy számára levonható igazságától függetlenül **maradjon nyugodt, de határozott, kérjen elnézést**, és ajánlja a panaszos látogató figyelmébe a **panaszkönyvet**, amely a pénztárban található. (A látogató számára ez a fórum áll rendelkezésre ahhoz, hogy panaszával éljen.) Tájékoztassa továbbá a vendéget, hogy a panaszkönyvi bejegyzéseket a múzeum vezetése minden esetben kivizsgálja és megválaszolja. Amennyiben a látogató a frontszemélyzetet provokálja, a vitába bevonni próbálja, arra kell hivatkozni, hogy a munkatárs személyében nincs felhatalmazva a panaszkezelésre. Nem csillapodó látogatói felháborodás esetén a pénztár azonnal segítséget kérhet az üzemelési igazgatótól (571-es mellék), vagy a főigazgatói titkárságon (501, 550-es mellék.)

9. Felső-Tiszavidék tájegység

A múzeum legrégebbi tájegysége. A múzeum máig leglátogatottabb célpontja, ebben szerepet játszik archaikus építkezése, átláthatósága, egyszerre könnyen befogadható léptéke és nem utolsósorban könnyű megközelíthetősége. (Lefelé az emberek szívesebben indulnak el.) Zöld környezete a legkiforrottabb, árnyékot adó hatalmas fáik miatt a látogatók a nyári nagy melegben különösen kedvelik. Rendezvény helyszínnek sajnos kevésbé alkalmas, mert infrastrukturális ellátottsága alacsony színvonalú. A sonkádi csúrt leszámítva – amely időszak kiállításoknak ad otthont - épületeiben áramvételi lehetőség nincsen. 2008 óta szerencsésre bevezettük a vizet az udvarokra vezetve. Tavasszal virágzó bokrai a húsvéti programokhoz vonzó háttérrel adnak. A tájegység néprajzi és építészeti szempontból az építészeti témájú programok ideális helyszíne, de az utóbbi években a Pünkösdi Sokadalom is helyet tört itt magának. Főleg a pihenő zöld ligete alkalmas a vásár és az egész napos színpadi programok megrendezésére.

A mándi templom alkalmas istentiszteletek, esküvők, keresztelők és hangversenyek megtartására, bár ülésre csak a bejárat padosorok használhatók.

Új! A mándi templom mögötti vécét a vasútépítés miatt felszámolták. A legközelebbi mosdó a II. (Felföldi mezőváros) tájegységben található. ??? A tájegység pihenőjében, a hídnál ivókút található, ez a pihenő egyben a dohányzásra kijelölt hely is a tájegységben.

Élményelemek:

1. A sonkádi (uszkai) portán hétvégenként hagyományos népi ügyességi és sportjátékokat lehet megismerni és kipróbálni.
2. A milotai udvaron szombatonként növényekkel festés, illetve lepárlás látható.
3. A szövőszoba felújítás idejére a fonás-szövés bemutatása a kispaládi hátsó szobába kerül.

Üvegfallal őrzött objektumok:

Milota

Időszakosan nyitva tartott objektum:

Botpalád

Kiállításőrök pihenője:

Botpaládi istálló

10. Kisalföld tájegység

A Kisalföld tájegység a rendezvényeken leggyakrabban használt helyszín. Pajtaival, foglalkoztatónak kialakított helyiségeivel, a bogyoszlói udvaron álló szabadtéri dobogóval, mesterség-bemutató helyszíneivel, működőképes és használható kemencéjével, valamint az ásványrári háttérkonyhával fesztiválokra és megrendelt programokra egyaránt jól használható helyszín. Bár a zárt beépítésű utcator következtében kevésbé belátható, mint a Felső-Tiszavidék tájegység, a széles utcának nagy az áteresztő képessége, a házak mögött húzódó tágas udvarok révén szintén nagyszámú látogató befogadására alkalmasak. A Szent Anna kápolna esküvőknek, keresztelőknek, tábori miséknek ad otthont. A tájegység kedvelt színterje a süttöri konyha, ahol az év minden napján frissen sült mézeskalács kapható. A kisbodaki pajta 180 fő egyszeri étkeztetésére alkalmas.

A kisbodaki pajta mögött, a műút túloldalán illemhely található. A nyúli prés mögött ivókút található, ez a pihenő a dohányzásra kijelölt hely is a tájegységben.

Élményelemek:

1. Harka - gyertyaöntő műhely.
2. Jánossomorja – szövőszoba 2009. júliusig felújítás alatt!
3. Süttör – mézeskalács sütés és írókázás, Mester: Gulyás Gizella
4. Ásványrári - tésztagyúrás, sütés.

Időszakosan nyitva tartott objektum:

Táp

Kiállításőrök pihenője:

ÚJ! Ásványrárói kamra (közös a Ny-Dtúl te. személyzetével)

11. Alföldi mezőváros tájegység

Az Alföldi mezőváros te. annak ellenére kiemelkedő jelentőségű látogatói területe a múzeumnak, hogy még jelentős része nem épület fel. Ennek oka, hogy a bejáratától balra eső kiállítások elsődleges megközelítési útvonala a tájegységen átvezet. Itt található a Jászárokszállási Fogadó is, a múzeum étterme, amely nemcsak az egyéni látogatók napi étkezését biztosítja, hanem megrendelt turisztikai vagy céges programok, osztálykirándulások, fogadások, esküvők esetén is igénybe vehető vendéglátó egység.

A tájegység vonzereje megépült műhelyeinek (képfestőműhely, tímárműhely, szélmalom) is köszönhető, ahol interpretátorok segítségével idézzük fel a műhelyekben zajló munkafolyamatokat, a mesterek életének mozzanatait. (A dusnoki szélmalmot megfelelő szél esetén üzembe lehet helyezni.) Az Izsáki Pékműhely szintén kedvelt látogatási célpont. A korhűen berendezett műhelyben kovással készül a kenyér, ezen kívül pedig hagyományos péksütemények kaphatók.

A hajdúbagosi lakóház utolsó helyiségében fotóműtermet alakítottunk ki hétvégi fényképészeti szolgáltatással (lásd később!)

Az Alföldi mezőváros tájegység, a Nagykun tanya és a közöttük fekvő szántóföldi terület a Termőföldünnep és a Tanyanap helyszínei, de a Fogadóra épülve itt kap helyet a novemberi Szent Márton Újborfesztivál és Libator is.

A tájegységhez legközelebb eső illemhely a Skanzen-Amfiteátrum mellékhelyisége. A Pékség mellett ivókút található, ennek környéke a tájegység dohányzára kijelölt helyszíne is egyben.

Élményelemek:

Nagykőrösi kékfestőműhely: növényi festés (tárlatvezetés meghirdetett időpontokban: 12 és 14 órakor)

Bajai tímárműhely: bőrfeldolgozás (tárlatvezetés meghirdetett időpontokban: 12.30 és 14.30 órakor)

Öko-meteorológiai állomás: szombaton időjárás-megfigyelések.

Üvegfallal őrzött objektumok:

Dusnok

Időszakosan nyitva tartott objektum:

-

12. Nagykunsági állattartó tanya

A szabadtéri múzeumokban a látogatók előbb-utóbb „kikövetelik” az élő állatok tartását. Bár a műtárgyak és műemlék épületek biztonsága elsődleges, a skanzenek többnyire találnak megoldást a látogatók óhajának és a muzeológiai érdekeknek az összeegyeztetésére. A Nagykun tanya az egyik első példája ennek a törekvésnek.

A tanyán hagyományos, az 1900-as években jellemző tanyasi állatfajokat és fajtákat tartunk: mangalica sertést, racka juhot, szürkemarhát, házi szamarat, parlagi kecskét, tyúkot, kacsát, libát és galambot. A tanya őrzői Mákos és Guba, a két pumi/puli keverék kan kutya. 2008-ban egy Nóniusz ló (Lola) is került a parasztudvarba. (Az állatokról faj-, esetenként fajtaleírások olvashatók a tanya környékén kihelyezett információs táblákon.)

A Tanya – különösen magas látogatottságú napokon – veszélyes lehet látogatókra és állatokra nézve egyaránt. Mivel a tanyaudvaron a tyúkok szabadon közlekedhetnek, az egyszerre az udvaron tartózkodó látogatók számát max. 35 főben határozzuk meg. (Ennek betartatása az állatgondozó és az interpretátor feladata.) A korlátozás a tanyaudvart övező karámok megépülésével nem akadályozza a látogatókat az állatok megfigyelésében.

Etetni, simogatni, állatok karámjaiba behajolni, belépni tilos! Ezt több ponton elhelyezett táblákon, egyezményes jelekkel tüntetjük fel.

Élményelem: 11-13 óra között megrendelhető (iskolai és turisztikai) programok élveznek elsőbbséget, a hátralévő időben nyitott az udvar az egyéni látogatók számára, ahol megtekinthető az állatok gondozása, mozgatása, tisztítása és etetése.

A tanya egész területén szigorúan tilos a dohányzás!

Interpretátor/zoopedagógus (hétköznapi): Berényi Ágnes

13. Nyugat-Dunántúl tájegység

A Nyugat-Dunántúl tájegység a muzeológiai és közművelődési szempontok sikeres összehangolásából született. Az **oktatásban** máig legteljesebben használható kiállítási egység nemcsak a **kondorfai iskolának** köszönheti népszerűségét, hanem a vöcköndi, demonstrációs célra kialakított teljes portának, a hozzá kapcsolódó bio kertnek, és a **hallás- és látássérültek** számára kialakított kondorfai és bagladi foglalkoztatóknak.

A tájegység a múzeum egyik legmagasabb pontján helyezkedik el, ezért páratlan panoráma kárpótolja azokat, akik hosszú gyaloglás után végre elérkeznek a szalafői kerített házhoz.

A kiállítás drámai pontja a rédicsi ravatalos ház, ahol a látogatók az **utolsó átváltozás**, halál és temetés helytelenül tabuként kezelt témájával találkozhatnak.

Mivel ebben a tájegységben a házak szinte valamennyi helyisége külön bejáratú, itt tudtuk legkönnyebben megoldani az üvegfalas védelmet. Ezért épületszámához viszonyítva ebben a tájegységben található a **legtöbb üvegfalal védett és őrzött kiállítás**.

A tájegység alatt, a patak völgy irányába indulva a műúton illemhely található. A kondorfai iskola mögött ivókút található. Dohányzásra kijelölt hely a tájegységi ivókút környéke.

Élményelemek:

Kondorfai iskola: iskolák, tanítók.

Üvegfalal őrzött objektumok:

Szentgyörgyvölgyi lakóház
Szentgyörgyvölgyi kovácsműhely
Letenyei pince
Bocföldi pince

Időszakosan nyitva tartott objektum:

Vöckönd (oktatási programokra)

Kiállításörök pihenője:

Ásványrárói kamra (közös a Kisalföld te. személyzetével)

14. Bakony, Balaton-felvidék tájegység

A Bakony, Balaton-felvidék tájegység jellegzetes építőkövei csillognak a rájuk verődő napfényben, így már a bejárattól magukhoz vonzzák a látogatók tekintetét. A múzeumba érkező vendégek közül mégis kevesen jutnak el a patak túloldalán, a bejárattól távol eső kiállításig.

A látogató terelés szempontjából kulcsszerepe van a nyirádi **vízimalom**nak, amely eredeti formájában is működőképes és napi rendszerességgel működtetett műhelye a múzeumnak. Az **óbudavári templom** ünnepi szentmiséknek, esküvőknek és keresztelőknek, valamint hangversenyeknek ad otthont.

A nyirádi lakóház végében, demonstrációs céllal kialakított mosókonyha a egyik legfáradságosabb női házi tevékenységbe enged bepillantást. A **mosás** bemutatása lehetővé teszi, hogy a paraszti életről, amelyet a látogatók a kiállítások rendezettségéből, a restaurált műtárgyak látványából hajlamosak idealizálni, vendégeink valóság hűbb képet kapjanak.

A nyirádi lakóház mögött illemhely és ivókút található.

Dohányzásra kijelölt hely a tájegység bejárati zöld sávja, a köveskáli mosó alatt.

Élményelemek:

Nyirádi vízimalom: vízimalmok, vízimolnárok.

Nyirádi lakóház és a köveskáli mosó: mosás.

Üvegfallal őrzött objektumok:

Mindszentkállya

Időszakosan nyitva tartott objektum:

-

Kiállításőrök pihenője:

Kádártai istálló

15. Dél-Dunántúl tájegység

A Dél-Dunántúl tájegység a múzeum egyik legnagyobb kiterjedésű épületegyüttese. Nemcsak lakóépületeinek számából, hanem az épületekhez tartozó tágas udvarokból is adódik mindez. A tájegység az interpretáció szempontjából kiemelt két portája Hidas és Ócsény.

A hidasi porta kiállítása – az 1946-ban Baranyából kitelepített német lakosok helyére betelepített bukovinai székelyek életmódja – a jelenkori történelem egy fontos eseményére, az **erőszakos lakosságcserékre** reflektál.

Az ócsényi porta is társadalom-néprajzi szempontból került a élő múzeumi helyszínek közé. Festett bútorai nemcsak egy vidék festőasztalos kultúrájáról tanúskodnak, hanem arról a társadalomtörténeti folyamatról, amelyet a **népművészet kivirágzásának** hívunk. A falusi meggazdagodás, a reprezentáció, a vagyonkoncentráció születéskorlátozással való előmozdítása ('egykezés') egyazon társadalmi folyamatnak a vetületei.

A tájegység bejáratától jobbra illemhely található, amely mozgáskorlátozottak számára is alkalmas. Ez a tájegységhez kapcsolódó, dohányzára kijelölt hely is egyben.

Élményelemek:

Ócsényi lakóház: népművészet, egykezés.

Üvegfallal őrzött objektumok:

Zádor

Csököly

Muraszemenye

Őcsényi tanya

Időszakosan nyitva tartott objektum:

-

Kiállításőrök pihenője:

Hidasi istálló

16. Felföldi mezőváros tájegység

A Felföldi mezőváros tájegység a múzeum legifjabb kiállítása. A bemutatott Tokaj-Hegyalja és Gyöngyös környéke gazdálkodása a szőlő- és bortermelésen alapult. A bor hozzájárult ahhoz, hogy a vidék parasztság elinduljon a polgárosodás útján, ezt leginkább a bemutatott, a maguknál az épületeknél jóval fejlettebb lakáskultúrán mérhető leginkább. A tájegység nagyszámú és értékes textíliája különös figyelmet érdemel a frontszemélyzet részéről is. Az épületek beázása, párásodása, a penész megjelenése visszavonhatatlan folyamatokat indíthat el a műtárgyakban, ha időben nem veszik észre, és nem tesznek ellene. Ugyancsak a gazdag berendezésnek köszönhető, hogy ebben a tájegységekben üvegfalas védelmet kellett elhelyezni olyan épületekben is, ahol egyébként van kiállításőr. A tájegység üzemelési előnye a behatolás-védelemmel és tűzjelzőkkel való teljes körű ellátottsága.

A tájegységben dolgozó vincellér a szőlővel, pincékkel, borral való foglalkozás mellett nyitott a látogatók kérdéseire és szakszerű válaszokat ad a borkészítésre, a borfajtákra, különösképpen a tokaji borokra vonatkozóan.

A látogatók vendégül látására működik a mádi pinceétterem, ahol hétvégenként borkóstolásra van lehetőség.

Az erdőbényei lakóházban kocsmatörténeti kiállítás található. Műszaki okokból átmenetileg zárva tartjuk.

A mádi kereskedőház a környéken egykor élt zsidóság életmódjáról, lakáskultúrájáról ad felvilágosítást.

A támfalba épített vécék és a köztéri ivókút szintén a vendégek kényelmét szolgálják. A dohányzásra kijelölt hely a tájegységhez vezető híd környéke.

Élményelemek:

Tállya lakóház: A vidék mívés textíliáira csipkeverési bemutatóval hívjuk fel a figyelmet.

Vincellér

Üvegfallal őrzött objektumok:

-

Időszakosan nyitva tartott objektum:

Erdőbénye.

Kiállításőrök pihenője:

Gyöngyösi polgárház borháza.

17. Skanzen Galéria

A múzeum irodaépületében található Skanzen Galéria egész évben néprajzi és képzőművészeti témájú, időszaki kiállításoknak ad helyet.

18. Néprajzi Látványtár

A bemutató raktár átmenet a hagyományos értelemben vett raktár és kiállítás között, nagymennyiségű műtárgy tematikusan csoportosított bemutatását teszi lehetővé. A látványtár honlapunkon is megtekinthető. (www.skanzen.hu)

19. Játszótér

A patak völgyben fekvő Libikóka Játszókeretet a vasútépítés felszámolta, helyette az új bejárati épülettől jobbra lefelé található az új játszótér. A látogatók a játékokat csak saját felelősségükre használhatják!

20. Étkezési lehetőségek, szolgáltatások

Étkezési lehetőségek

A múzeum főbejáratánál **Resti (kávézó) található.**

A bejáratától balra eső első épület a **Jászárokszállási Fogadó**, amely a falusi konyha gasztronómiai hagyományából kínál ízelítőt. Az a'la carte étlap mellett napi ajánlatként egytálételeket, a kocsiszínből szabadtéri, kövön sült húsokat és zöldségeket lehet fogyasztani.

Tel/Fax: (26) 315-723

Mobil: (30) 200-84-93, (30) 618-62-30

Az **Izsáki Pékségben** ízes tészták, péksütemények és kizárólag kovással készített kenyér kapható.

Boltok

A Kisalföld tájegységben a korhűen berendezett **Szatócsboltban** különleges édességek, népművészeti termékek, játékok vásárolhatók.

A múzeumot a vendégek az ajándékbolton keresztül hagyhatják el, ahol kiállítási katalógusok, könyvek, képeslapok, népi és iparművészeti ajándéktárgyak kaphatók. **Figyelem! Elkészült a múzeum új, színes képes kiállítás-vezetője magyar, angol és német nyelven! Ajánlja a vendégek figyelmébe!**

Fényképezési Műterem

Az Alföld tájegység hajdúbagosi lakóházában és a Felföldi mezőváros tájegység gyöngyösi iparosházában műtermet alakítottunk ki.

Nyitvatartási időben, hétvégenként vendégeink paraszti és mezővárosi polgári viseletet magukra öltve lefényképeztetik magukat. A kép azonnal elvihető.

21. Mellékhelyiségek, pelenkázó, orvosi szoba

A múzeum bejáratánál és a kiállítási területen **vécék** üzemel.

Mozgássérültek számára a bejárati épületben található, a Kisalföld tájegység mögötti és a Csilléry Klára Oktatóközpontban található mellékhelyiségek használhatóak.

Pelenkázó ugyanezen mellékhelyiségekben és a bejárati vécében található.

A múzeum bejárati épületében az információs irodából nyíló egészségügyi szekrényrel felszerelt **orvosi helyiség** található, amelyben fesztiválok alkalmával orvosi ügyeletet is biztosítunk.

Valamennyi tájegységben a vezető kiállításöröknél **elsősegélydobozt** helyezünk el:

- Felső-Tiszavidék te. – Mándi templom
- Alföldi mezőváros te. – Bajai tímárműhely
- Kisalföld te. – Kápolna
- Nyugat-Dunántúl te. – Rédicsi lakóház
- Dél-Dunántúl tájegység – Őcsényi lakóház
- Bakony, Balaton-felvidék tájegység – Óbudavári templom
- Felföldi mezőváros tájegység – Mádi kereskedőház

22. Bejárat: Parkoló, Információs Iroda, Pénztár

Információs iroda működik a bejáratnál, április 1. és október 31. között, keddtől péntekig, 9-16 óráig.

Tel.: (26) 502-596, E-mail: oktatas@sznm.hu

A pénztár a múzeum bezárása előtt félórával zár!

A dohányzás – kivéve az arra kijelölt helyen – a múzeum egész területén tilos!

(A dohányzásra kijelölt helyeket lásd a tájegységeknél!)

A múzeum bejáratául szolgáló, külső, nyitott gyülekező tér dohányzásra kijelölt hely. Ugyancsak dohányzára kijelölt hely a bejárat belső oldalán a rózsasövény előtti ivókút környéke.

23. Nyitva tartás, árak, elérhetőségek

A Skanzen rendes üzemben áprilistól októberig tart nyitva, hétfő kivételével valamennyi napon, 9-17 óráig.

A szabadtéri kiállítások az októberi zárást követően december közepéig csak hétvégeként, 10 és 15 óra között, csökkentett, téli nyitva tartással üzemelnek. Ez általában egy (általában a Felföldi mezőváros) tájegység kulcsos rendszerben, meghirdetett időpontokban történő megtekintését teszi lehetővé.

A Néprajzi Látványtár és a Skanzen Galéria december 14. és január 14. közötti egy hónap kivételével folyamatosan látogatható, hétfő kivételével. A novembertől ápriliséig tartó időszakban a létesítmények látogatási órái is 9-16 órára csökkennek.

A belépődíjak a múzeum által adott napra biztosított programok volumenétől függenek. A normál belépőjegyárnál kb. 20 %-kal drágább a fesztiválos belépőjegy. A diák, nyugdíjas vendégeknek és a nagycsaládosoknak kedvezményes belépőjegyet biztosít a múzeum. Éves törzsvásárlói kártya is kapható, személyek vagy családok számára (lásd később külön!)

ÚJ! Nemzeti ünnepeken (augusztus 20. és október 23. a múzeumba való belépés díjtalan!)

A múzeum hivatalos neve és elérhetőségei:

Szabadtéri Néprajzi Múzeum

2000 Szentendre, Sztaravodai út

Postacím: 2001 Szentendre, Pf. 63

Tel: (269 502-500, Fax: (26) 502-502, E-mail: sznm@sznm.hu

Honlap:www.skanzen.hu

A múzeum működési formája: országos múzeum, központi költségvetési szerv.

Fenntartó: Oktatási és Kulturális Minisztérium

1%-os felajánlás esetén a Skanzen adószáma: 15321154-2-13

Vezetők és elérhetőségeik:

Főigazgató: **dr. Cseri Miklós**, tel: 26/502-503, cseri@szozm.hu

Főigazgató-helyettes: **dr. Bereczki Ibolya**, tel.: 26/502-539,

ibo@szozm.hu

Gazdasági igazgató: **Tusán Róbert**, tel.: 26/502-525, tusan@szozm.hu

Tudományos igazgató: **dr. Kemecei Lajos**, tel.: 26/502-577,

kemecei@szozm.hu

Üzemelési és Ismeretátadási igazgató: **Szabó Zsuzsanna**, tel.:

26/502-571, szabozs@szozm.hu

Marketing és Kommunikációs igazgató: **Horváth Anita**, tel.: 26/502-

570, hanita@szozm.hu

Tudományos titkár: **dr. Sári Zsolt**, tel.: 26/502-557, sarizs@szozm.hu

Főépítész: **Buzás Miklós**, tel.: 26/502-575, buzas@szozm.hu

24. Oktatás – Ízelítő a múzeumpedagógiai tevékenységből

Helyszín: a kiállítási terület és a Csilléry Klára Oktató Központ

A részletes program és az időpontok a múzeum honlapjáról letölthetők!

PEDAGÓGUSOKNAK - Akkreditált szakmai továbbképzések

- Ember és fa közös világa
- A hon-és népismeret szemléltető tanítása
- Néphagyomány-éltetés az óvodai nevelésben

TANFOLYAMOK (nem akkreditált képzések)

- Kемenceépítés
- Biokertészet

KICSIKNEK ÉS NAGYOKNAK

Tárlatvezetés – állandóan megrendelhető

- Bevezetés a múzeumba
- Múzeumi séta
- Vándorút

Időszakosan megrendelhető múzeumpedagógiai programok

- Mag, mag, búzamag
- Jár a malom, jár
- Az elvetett kenderből a vászonig
- Tisztítás, tisztálkodás
- Falusi iskola
- Élet a tanyán
- Föld-ház
- Jeles napok, ünnepi szokások
- Gazdasági évkör szokásai
- Játszó

- Ezerjófű
- Az idő a gazda mindenütt
- Tanösvény – tarisznya

Komplex múzeumi órák

- Mindennapi kenyerünk
- Munkák a házban és a ház körül
- Mi történt Annával?

Kézműves foglalkozások

- agyagedény készítés
- bőrtok készítés
- cipósütés
- gyertyamártás
- gyöngyfűzés
- mézeskalács írókázás
- kékfestés, tojásfestés
- szalmafonás
- szövés-fonás
- nemezkészítés
- tojásfestés
- tinta- és írotoll készítés
- gyermekjáték készítés

25. Fesztiválok – visszatérő rendezvényeink

Új! Idén a gazdasági válság miatt 2009-ben csak 4 fesztivált rendezünk meg. (Az augusztusi Termőföldünnep és az októberi Tanyanap további sorsa egyelőre függőben van.)

Húsvét

(Húsvétvasárnap és Húsvéthétfőn)

Pünkösdi Játékok – Utcaszínházi Fesztivál

(Pünkösdvasárnap és Pünkösdhétfőn)

Szüreti Sokadalom

(szeptember első hétvégéjén)

Szent Márton Újborfesztivál és Libator

(november második hétvégéjén)

+ Előre meghirdetett ifjúsági rendezvények

Alkotónap

(május 1-jén)

Májusi Iskolahét (az érettségi szünetben, hétfőtől péntekig tematikus hét)

Heted7tábor (nyári napközis tábor júliusban)

26. Ügyeleti rendszer

A múzeumban **hétfőtől vasárnapig, 9-17 óráig** a váratlan események kezelésére ***heti ügyelet*** működik.

Az ügyeletes az ügyeleti idő alatt hét közben saját helyén, telefonközelben, saját munkáját végzi. Hétfvégén a bejáratú információs szobában, telefonközelben (519-es mellék) tartózkodik, azonosító kártya viselése kötelező. Az ügyeleti idő alatt rendkíüli helyzetben ő intézkedik, képviseli a múzeumot. Az ügyeletesnek ismernie kell a (jelen) kiállítás üzemelési és házvezetési kézikönyv tartalmát.

Az ügyeletesnek ügyeleti naplót nem vezet, de indokolt esetben intézkedéseiről feljegyzést készít.

27. Elveszett gyerek, elveszett vagyontárgy

Amennyiben egy hozzátartozó **gyermeke eltűnését** jelenti be, tegye a következőket:

1. Nyugtassa meg a hozzátartozót !
2. A kereséshez kérjen személyleírást a gyermekről: kérdezzen a gyermek **nevére, korára, nemére, külsejére, ruházatára**, valamint arra, **hol látták utoljára**. Külföldi vendég esetén – ha nyelvét nem érti – mutogatással, papír-ceruza segítségével próbáljon szót érteni.
3. Ha több hozzátartozó van, egyet kérjen meg, hogy vegyen részt a keresésben. Mielőtt elindulnak, zárja be a kiállítást!
4. A többi hozzátartozót kérje, hogy maradjon Önnel a helyszínen. Ha idegileg nincs jó állapotban, kísérelje a vezető kiállításőrhöz.
5. A vészjelző gomb használata szükséges. Fesztiválok esetén, amikor kihangosított programok zajlanak a múzeum területén, a színpadi programok felelősét is érdemes tájékoztatni az esetről, hogy bemondhassa a gyermek eltűnését és a személyleírást. Ilyen esetben mindig meg kell adni, hogy az elveszett gyermek hol tud jelentkezni, illetve a megtalálók hová kísérhetik a gyermeket. Célszerű ilyenkor a bejáratot (biztonsági őrszoba) megadni, mert azt az először a múzeumban járó vendég is megtalálja. A bejáratot azért is szükséges értesíteni a gyermek eltűnéséről, nehogy észrevétlenül kimenjen a múzeum területéről.
6. Biztosítsa a hozzátartozót, hogy a keresés megkezdődött. Sose engedje, hogy valamennyi hozzátartozó a gyermek

keresésére induljon, nehogy mire a gyermek előkerül, a szülő tűnjön el.

A gyermek keresése:

1. A gyermek keresését ideális esetben olyan személy kell, hogy végezze, aki valamilyen összeköttetésben tud maradni a szülővel/vagy a múzeumi személyzettel. Ha nincs jobb lehetőség, a pánikgombbal kell a gyermek keresésére indulni, hogy a megtalálását jelezni lehessen.
2. A gyermek keresését ott kell elkezdni, ahol utoljára látták.
3. Vonjon be látogatókat, magyarázza el nekik, kit keres, kérje, hogy legyenek éberek!
4. Ellenőrizze a legveszélyesebb területeket:
 - vasúti pálya vonala
 - állattartó tanya
 - építési területek
 - patakmeder, tó

Ha megtalálta a gyermekét:

1. Ne vigye el a gyermeket a látogatók szeme elől!
2. Vigye késlekedés nélkül a gyermeket a hozzátartozóhoz!
3. A gyermeket csak a szülő hozzájárulásával vagy jelenlétében vegye karjába!

Elveszett vagyontárgy

Ha elveszett értéktárgyat talál, a következőképp járjon el:

- Adja le a tájegység vezető kiállításőrnél. Onnan a bejáratnál, a biztonsági őrszobán kell közvetlenül leadni.
- Amennyiben a tulajdonos jelentkezik a vagyontárgyért, csak akkor kaphatja vissza, ha a tárgyról helyes leírást adott.

- Ha a nap végéig nem kerül elő a tulajdonos, jegyzőkönyvet kell felvenni a tárgyról. Amennyiben a tárgyban/tárgyon bármilyen a tulajdonosra utaló jel (név, cím, telefonszám) található, meg kell próbálni a tulajdonost felkeresni. A tárgy átvizsgálásának csak + 1 fő munkatárs jelenlétében lehet nekifogni. A tárgyért a fellelt tulajdonosnak személyesen el kell jönni a múzeumba, a múzeum nem küldi utána postán. A tárgyról először ebben az esetben is részletes leírást kell adni, majd a visszavételt a tulajdonos aláírásával kell, hogy a jegyzőkönyvben igazolja.

28. Fogyatékkal élőkkel való bánásmód

A múzeum számos szabadtéri kiállítása, főként lakóházai nem akadálymentesítettek.

Amennyiben kerekos székes látogató érkezik a területére, a következőképpen járjon el:

- Próbálja meg a vendég figyelmébe ajánlani azt az útvonalat, amely számára is követhető. Tegyen meg mindent a látogató tájékoztatásáért, meséljen a kiállításról, arról is amit a vendég nem láthat. Használhatja a kiállításokban elhelyezett enteriőr fotókat is.
- Tájékoztassa a vendéget arról, hogy a múzeum évről évre többet tesz a kiállítások akadály-mentesítéséért, ám azt teljesen megvalósítani a régi parasztházakban nem lehetséges. A szükséges változtatások ugyanis a történeti hitelesség elvesztésével járnának. Törvény írja elő, hogy az eredeti épületeket, műemlékeket eredeti formájukban kell megőrizni.
- Figyeljen arra, hogy a fogyatékkal élő vendég környezetében megfelelő terminológiát használjon (pl. süket helyett **hallássérült**, vak helyett **gyengénlátó**, nyomorék helyett **mozgáskorlátozott**, debil helyett **értelmi sérült**, mongolidióta helyett **Down szindrómás személy**.)
- Ügyeljen arra, hogy ne a látogató feje fölött, hanem **hozá** beszéljen.

- Ha a vendég bármiben segítségre szorul, ajánlja fel segítségét, de ha a válasz nemleges, ne erőltesse a közreműködést.

Múzeumi szolgáltatások látás – és hallássérült látogatóknak

Láss a kezekkel...

Tárlatvezetés vakok és gyengén látók részére

...hallj a szemekkel

Tárlatvezetés jelnyelven

Helyszín: Nyugat-Dunántúl tájegység, kondorfai és bagladi porta
Információ: Tel.: (26) 502-519

29. Skanzen-Kártya

Skanzen Kártya – törzsvásárlók részére (egyéni és családi)

A kártya az **egész évi ingyenes belépés** mellett számos kedvezmény és szolgáltatás igénybevételére jogosít:

- 10% kedvezmény a múzeum területén található, matricával jelzett boltokban és vendéglátó helyeken
- tiszteletpéldány a múzeum *Téka* című kiadványából
- zártkörű programok, különleges tárlatvezetések

A **Skanzen Kártyát** a múzeum jegypénztárában lehet megvásárolni!

Felnőtt	4.000,- Ft
Diák, nyugdíjas, pedagógus (igazolvánnyal)	2000,- Ft
Családi jegy (2 felnőtt, 2 vagy több gyermek)	10.000,- Ft

30. Vészhelyzet, a vészjelző gomb használata

A kiállítási területen dolgozó frontszemélyzet baleset, rosszullét, tűz, károkozás és egyéb vészhelyzet esetén **vészjelző gomb** (pánikgomb) segítségével értesítheti a biztonsági őrséget. Vészjelző gomb minden tájegységben a vezető kiállításőrnél van, ezen kívül a mándoki templomban és a szélmalomban szolgálatot teljesítő kiállításőröknél.

Figyelem!

A frontszemélyzetnek TILOS tettlegességet alkalmazni a nem megengedhető módon viselkedő látogatóval szemben.

A vészjelző gombot a kijelölt személyek érkezéskor a főbejárati portán vehetik fel. A hivatalos átadás/átvétel után a biztonsági őrrrel közösen kipróbálják, hogy működik-e az eszköz. (Az akkumulátorral működő berendezés töltése a portán történik.)

Amennyiben a kiállításőr/interpretátor vészt észlel, bezárja a rá bízott kiállítási egységet, majd értesíti a vészjelző gombot birtokló kollégáját, aki azután jelzést ad az őrségnek. Amennyiben a fent leírt cselekvési sorban akadályoztatva van, úgy a „Segítség, Segítség!” szavak kiabálásával hívja fel magára a figyelmet.

Fontos, hogy a frontszemélyzet számítson arra, hogy rosszakaró látogatói szándék vezette színlelés is történhet. Ezért rosszullét esetén a kiállításőr – amennyiben módja van rá – a legnagyobb udvariassággal vezesse ki a vendéget, és a házon kívül ültesse le, zárja be az épületet, s ezután hívjon segítséget.

31. Tűzjelzés, tűzoltó berendezések, teendők tűz esetén

Behatolás-védelemmel (riasztóval) ellátott kiállítási egységek:

- Felföldi mezőváros tájegység valamennyi háza
- Mándoki templom
- Mándi templom
- Szent Anna kápolna

Tűzjelzővel ellátott kiállítási egységek:

- Felföldi mezőváros tájegység valamennyi háza
- Dél-Dunántúl tájegység valamennyi háza
- Mándoki templom
- Mándi templom
- Szent Anna kápolna
- Bajai tímárműhely
- Nagykőrösi kékfestőműhely

Valamennyi kiállítási épületben (portán) található **porral oltó készülék**.

Amennyiben **tűz** keletkezik a következőképpen kell eljárni:

1. Fel kell mérni a tűz kiterjedését.
2. Amennyiben kiterjedése alapján úgy ítéltető, hogy porral oltóval megszüntethető, a porral oltót kell használni. Ezután, a tűz megszüntével a vészjelző gomb segítségével a biztonsági őrseget értesíteni kell.

3. Nagyobb tűz esetén először ki kell üríteni (emberek, állatok) a terepet, majd el kell jutni a vészjelző gombig.
4. Az őrség riasztása után több házból a porral oltókat összeszedve az oltással kell próbálkozni a tűzoltók megérkezéséig.
5. Amennyiben további emberi erőforrás áll rendelkezésre, a környező, veszélyeztetett épületekből az értékesebb, mozdítható műtárgyakat ki kell menekíteni biztonságos helyre.

Az emberi és állati élet mentése mindenkor elsőbrendűséget élvez a vagyonmentéssel szemben!

A kiállítási területen az egyes elhelyezkedő **tűzszekrények** egyenként lakattal vannak ellátva, amelyekhez minden vezető kiállításőr kulcsot kap. A kulcsot mindenkor a tájegységi kulcskazettában kell őrizni.

A múzeum **kiürítési tervét** a tűzrendészeti szabályzat tartalmazza, amely többek között a biztonsági őrség portai őrszobájában is megtalálható.

32. Heti ügyelet 2009-ban

A heti ügyeletes hétköznap saját helyén, hétvégén az információs szobában tartózkodik, az 519-es melléken.

HÉT	Dátum	HETI ÜGYELETES, tel.mellék
11.	Március 15-16.	Jakab Dániel 513
12.	Március 22-23.	Hugyecsek Balázs 513
13.	Március 24-30.	Gáspár Mihály 504
14.	Március 31- április 6.	Busai Imréné 534
15.	Április 7.-13.	Loszmann Ágnes 535
16.	Április 14- 20.	Maucha Kata 516
17.	Április 21 – 27.	Bárd Edit 566
18.	Április 28. – május 4.	Jakab Judit 518
19.	Május 5 – 11.	Széles Zsolt 513
20.	Május 12- 18.	Horváth Anita 570
21.	Május 19-25.	Szabó Zsuzsanna 571
22.	Május 26.-június 1.	Vass Erika 512
23.	Június 2-8.	Kecskés Tibor 540
24.	Június 9-15.	Kovács Levente 540
25.	Június 16-22.	Róna Krisztina 561
26.	Június 23.-június 29.	
27.	Június 30-július 6.	Fodor Andrea 560
28.	Július 7-13.	Papp Erzsébet 513
29.	Július 14-20.	
30.	Július 21-27.	
31.	Július 28.- augusztus 3.	
32.	Augusztus 4-10.	
33.	Augusztus 11-17.	Kemecsi Lajos 577
34.	Augusztus 18-24.	
35.	Augusztus 25-augusztus 31.	
36.	Szeptember 1-7.	F. Véghelyi Anna 511
37.	Szeptember 8-14.	Gombás Ágnes 545
38.	Szeptember 16-21.	Gombosi Beatrix 580
39.	Szeptember 22-28.	Bazsó Gábor 564
40.	Szeptember 29- Október 5.	Berényi Ágnes 582
41.	Október 6-12.	Csesznák Éva 522
42.	Október 13-19.	Kustánné Hegyi Füstös Ilona 554
43.	Október 20-26.	Gali Edit 514
44.	Október 27-31.	Csontos Erika 519

33. SÖP - Skanzen Örökség Program 2008-2010

Az OKM és a Budapest - Közép-Magyarországi régió közös támogatásával megvalósuló programja, KMOP 3.1.1.E. turisztikai fejlesztés keretében. A beruházás értéke: 2,222 Md Ft.

A SÖP a régió kulturális-turisztikai kínálatának javításához járul hozzá a Dunakanyarban, a Duna-Ipoly Nemzeti Park szélén.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum olyan közgyűjtemény kíván lenni, amely - alapkonceptiójához híven, de a ma tudományos és társadalmi kihívásaira válaszolva - jelentős **kulturális értékeket közvetít széles körben, közérthető módon**, a hazai és a nemzetközi közönség számára egyaránt.

A projekt átfogó célja az „élő múzeum” fejlesztése a kultúrafogyasztó turisták számának növelése érdekében, a gazdasági, társadalmi, környezeti fenntarthatóság biztosításával.

A projekt kiemelt céljai a következők:

1. Hozzájárulás Észak-Magyarország és az Alföld kulturális örökségvédelméhez.
2. Belső közlekedés megoldása a hozzáférés és turisztikai vonzerő növelése érdekében.
3. Oktatási, muzeológiai szolgáltató infrastruktúra fejlesztése.
4. Nyilvánosság számára a Skanzen kulturális, turisztikai, oktatási vonzerejének ismertté tétele.
5. Esélyegyenlőség és hozzáférhetőség elveinek érvényesítése

A Skanzen Örökség Program, azaz az új módszertani keretben megépülő állandó kiállítás (*Észak-magyarországi falu tájegység*), a muzeológiai munka: dokumentálás, archiválás, restaurálás mindenki számára hasznosítható ismereteinek hozzáférhetővé tétele (*Nyitott Muzeológiai Műhely*), valamint az egyre növekvő számú látogatók kényelmét és közlekedését szolgáló, mindezek mellett az egész Skanzen számára szellemes felütést biztosító bejárati épületkomplexum (*Bejárati épület és Skanzenvasút*) mind az *elmozdulás* szellemében valósulhatnak meg. A programban a vasút allegóriája a fejlődésnek, a tér kitágulásának, korábban elszigetelt területek összekapcsolásának; nyitás, ablak a világra.

Észak-magyarországi falu tájegység

Az Ipoly és a Hernád közötti észak-magyarországi terület hagyományos népi építkezését és életmódját bemutató tájegységi

kiállítás építése. Néprajzi terepmunka és gyűjtés, a megvalósuló 11 lakóház és 30 melléképület berendezéseiben több mint 5000 eredeti műtárgy elhelyezése. A „házak lakói” a legkülönbözőbb társadalmi rétegekből kerülnek ki, így bemutatásra kerülnek a kisnemesektől a szegény- és középparaszti rétegen át a vándorló cigány iparos réteget számos népréteg mindennapjai. Tovább színesíti a képet a jellegzetes felekezeti megoszlás (római ill. görög katolikus, református) is. Az enteriőrök múzeumi hasznosítását segítik a részleteiben kidolgozott berendezések, illetve az alkalmazandó korszerű kiállítás-technikai elemek. A személyes történetek felvillantásával a látogatóhoz is közelebb kerülnek a régióban élők egykori mindennapjai.

Bejárati épület (vasútállomás az Alföldi mezőváros tájegység továbbépítéseként és fogadóépület komplexum)

A múzeum új fogadóépülete a jelen kor igényeit kielégítve, egyúttal megvalósítja közönségfogadó bejárati funkcióját is megvalósítja. Az épület a mezőhegyesi vasútállomás épületének eredeti tervek szerinti rekonstrukciója, 1883-ban épült, eklektikus stílusú.

Skanzenvasút beruházás

A szentendrei Skanzen látogatóbarát múzeumként új élményelemmel bővíti szolgáltatásait, mellyel nemcsak a vendégek kényelmét fokozza, hanem egyúttal kapcsolatot teremt a múlttal és értékeket közvetít minden résztvevőnek. A múzeum közlekedését forradalmasító motorvonat 2009 áprilisától a Szabadtéri Néprajzi Múzeum területén közeledik majd.

A múzeum területén, 2,4 km hosszú, korhű vasúti pálya épül megállókkal, melyhez egy ipari műemlék motorvonatot újítunk fel és üzemelünk majd. A Skanzenvasút a kisgyermekes család, idős, vagy fogyatékkal élő múzeumlátogató közönség közlekedését könnyíti meg az 50 ha múzeumi területen, 7 tájegység érintésével.

Nyitott Muzeológiai Műhely

Nyilvános műhelyként, interaktív látványraktárként, önreflexív muzeológiai bemutatóhely létrehozása a „Muzeológia mindenkinek: készítsd el saját archívumod” c. programunkhoz, illetve egyetemi, főiskolai felnőttoktatási muzeológiai képzési programjainkhoz.

A projekt elemeinek tervezett megvalósulása:

Skanzenvasút és Bejárati épület: 2009. április

Észak-magyarországi falu tájegység és Nyitott Muzeológiai Műhely: 2010. április

34. MMP- Múzeumok Mindenkinek Program: 2009-2013.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum 2008-2013 között valósítja meg a
**„Múzeumok Mindenkinek” Program –
Múzeumok oktatási – képzési szerepének erősítése –
Központi módszertani fejlesztés”
TÁMOP-3.2.8/A-08-2008-0002**

című, az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében támogatásra kerülő kiemelt projektet. A lebonyolító a program kidolgozója, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központja (MOKK).

2006-ban a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum együttműködési megállapodást kötött a Múzeumi Oktatási és Képzési Központ (MOKK) létrehozására. Módszertani fejlesztéseket, képzéseket szervezünk, kommunikációs és disszeminációs tevékenységet folytatunk, szakmai tanácsadással, országos Múzeumi Koordinátori Hálózat működtetésével állunk a múzeumi szakemberek, pedagógusok, oktatók és felsőoktatási intézmények hallgatóinak rendelkezésére.

Fő feladatunk 2008-2013 között a "Múzeumok Mindenkinek” Program - Múzeumok oktatási -képzési szerepének erősítése - Központi módszertani fejlesztés" TÁMOP-3.2.8/A-08-2008-0002 kiemelt projekt megvalósítása.

A projekt átfogó célja:

A kompetencia fejlesztő közoktatás érdekében újszerű múzeumpedagógiai megoldások, valamint a múzeumok és a közoktatási intézmények közötti együttműködések kialakítása.

Fő céljaink és tevékenységeink:

A múzeumok formális, informális, nem-formális oktatási szerepvállalásának elősegítése módszertani fejlesztésekkel. Mintaprojektek kidolgozásával és közreadásával a TÁMOP 3.2.8/B pályázati konstrukció sikerének támogatása.

A múzeumpedagógia területén kompetenciafejlesztő pedagógusok és múzeumi szakemberek számának növelése tematikus képzések révén.

Közoktatási és muzeális intézmények közötti együttműködés megteremtése a múzeumi koordinátori hálózat által.

A múzeumi kultúráközvetítés és iskolák által megvalósuló

múzeumhasználat modern módszertanának és jó gyakorlatainak elterjesztése érdekében nyomtatott és elektronikus szakmai anyagok közzététele.

A projekt előrehaladásának megfelelően bővülő további információk www.mokk.muzeumokmindenkinnek.hu honlapon olvashatók.

A MOKK munkatársai

Igazgató: Káldy Mária

Oktatásszervező: Bokros Anita

Tájékoztatásért és nyilvánosságért felelős: Lengyel Emese

Koordinátor hálózat fejlesztéséért felelős: Nagy Zsuzsanna

Disszeminációért felelős: Sághe Ilona

Általános asszisztens: Vári Csilla Bernadett

A program az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Irányító hatóság:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, NFÜ Humánerőforrás Programok

Irányító Hatóság főosztálya. (www.nfu.hu)

Közreműködő szervezet:

Oktatási és Kulturális Minisztérium Támogatáskezelő Igazgatósága.

(www.okmt.hu)